

Weekend

Ditte Jensen

På flugt fra det trådløse samfund

De kan ikke tåle telefoner, mikrobølgeovne og internet og lever i evig eksil fra de trådløse forbindelser, omverdenen ikke kan undvære. Selv kalder de sig el-overfølsomme, men i sundhedssystemet bliver de afvist. Information har set nærmere på en lidelse, der gør mennesker til flygtninge

🕒 22. marts 2014

Kommentarer (2)

Tryg Backup
en del af
fordelsprogrammet
Tryg Plus

Med **Tryg Backup** gemmes dine billeder og andre vigtige filer automatisk online et **sikkert sted**

▶ LÆS MERE

Tryg

Husk at slukke mobiltelefonen, inden I kommer,« siger Inge-Lis Marchant venligt i røret. En replik hun gentager, da vi møder hende i perlegruset i indkørslen foran det gule murstenshus i Højbjerg syd for Grenå. Inge-Lis Marchant er 67 år og el-overfølsom.

Symptomerne startede i november 2008, en morgen da hun som sædvanlig gik ind i arbejdsværelset for at tænde sin computer.

»Da jeg rørte ved musen, var det som om, jeg fik stød. Hårene stod lige op i luften, og jeg tænkte: Gud, hvad er det, der sker,« siger hun. Hun anede ikke, at hun havde udviklet el-allergi, så hun lagde episoden bag sig og fortsatte sit liv som hidtil. Men efterhånden fik hun det mere og mere dårligt.

»I begyndelsen troede jeg, det var noget følelsesmæssigt, for lægen sagde, at jeg ikke fejlede noget, men jeg kunne simpelthen ikke finde noget, der gik mig på,« siger hun. 🔍 🔥 👤 ☰

Senere viste det sig, at der var blevet sat en mobilmast op 380 meter fra Inge-Lis Marchant og hendes mands daværende hus i Grenå, på en højtsiddende skorsten.

Inge-Lis Marchant havde tidligere beskæftiget sig med el-overfølsomhed i forbindelse med sit arbejde i foreningen for kviksvølvforgiftede og blev opmærksom på masten på mastedatabasen.dk, der viser placeringen af landets mobilmaster.

»Jeg fandt ud af, at der var kommet en mast op lige ved siden af mit hus. Det var hæsligt. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre. Samtidig var jeg forarget over, at det kunne stråle lige ind i mit hjem,« siger hun og forklarer, at skorstenen sad på en måde, så strålerne strakte sig lige ned i hendes have og ind gennem villaens vinduer. »Til sidst tog jeg kontakt til byrådet, som lovede at se på sagen, men der skete aldrig noget.«

Inge-Lis Marchant blev boende, men i marts 2009 gik det galt. En morgen væltede hun ud af sengen med voldsom hjertebanken. Hun vendte aldrig tilbage til sit soveværelse. I stedet flyttede hun sengen om på den anden side af huset.

Radikal lidelse

Inge-Lis Marchants historie er ikke enestående. Foreningen for danske el-overfølsomme (EHS-foreningen) har medlemmer over hele landet, som hævder, at de er blevet syge af mikrobølgestråler og strøm, fortæller formand Ellen Wilbour Ohlsen.

»På papiret har vi 200 medlemmer, men vi har kontakt med mindst 600 danskere, der henvender sig for at få råd og vejledning, og antallet stiger hele tiden,« siger hun.

Graden af el-overfølsomhed varierer. Mens nogle kan tåle mikrobølger i begrænset omfang, kan andre hverken tåle mikrobølger eller strøm. For de hårdest ramte er det slet ikke muligt at leve i Danmark, fordi vi ikke har en eneste såkaldt *white zone*, der er et område uden trådløse forbindelser, og mennesker med svær el-allergi forlader derfor landet.

De el-overfølsomme, som bliver i Danmark, har trange kår. Skorstene og bakketoppe fra Maribo til Skagen er beplantet med et voksende antal mobilmaster, og man skal praktisk taget bosætte sig i et jordhul, hvis man vil undgå strålerne. Ud over de praktiske udfordringer mister de el-overfølsomme ofte deres job på grund af højt sygefravær og begrænset aktionsradius, og familien bliver ramt socialt, fordi forældrene ikke længere kan deltage i klasseudflugter og skoleafslutninger. Alt sammen fordi verden omkring dem i støt stigende grad arbejder, kommunikerer og lever gennem netop trådløse kanaler.

Ikke anerkendt

El-overfølsomhed er ikke en anerkendt diagnose i det danske sundhedssystem, hvor patienterne bliver placeret i kategorien funktionelle lidelser. Der er psykologisk betingede fysiske lidelser. Sundhedsstyrelsen afviser at anerkende el-overfølsomhed som en diagnose, fordi styrelsen mener, at der mangler videnskabeligt bevis for sammenhængen mellem symptomerne og

patienternes kontakt med elektriske apparater. Styrelsen har ikke ønsket at stille op til et interview, men institutchef i Sundhedsstyrelsen, Mette Øhlenschläger, henviser i en mail til et notat fra 19. juni 2013. Her skriver Statens Institut for Strålebeskyttelse blandt andet: »Der er ingen tvivl om, at personer kan føle sig påvirket ved udsættelse for REMF (radiofrekvente elektromagnetiske felter, *red.*), men det har ikke i videnskabeligt anlagte studier været muligt systematisk at eftervise, at en række af de symptomer, som mennesker selv oplever at lide af, kan tillægges udsættelse for elektromagnetiske felter.«

Fordi el-overfølsomhed ikke er en anerkendt sygdom, har de praktiserende læger i Danmark svært ved at forholde sig til patienter, som mener, de lider af overfølsomhed over for elektriske apparater. I de fleste tilfælde har de mennesker, Information har talt med, fået at vide, at de har psykiske problemer ofte i form af stress eller depression, når de har henvendt sig hos lægen.

En af de få læger, som anerkender el-overfølsomhed, er John Jalving, der i 30 år har været praktiserende læge på Nordfyn. Han har fulgt forskningen og EHS-foreningen tæt og mener, at det er problematisk ikke at tage de el-overfølsommes symptomer seriøst.

»For mig er grundsynspunktet, at uanset om du har en funktionel sygdom eller en lidelse, som er somatisk veldefineret, så er du syg. Man kan ikke gradbøje sygdomsbegrebet så meget, at man kan sige, at mennesker, som har et mindre somatisk handicap, men en stor psykisk overbygning, bare er hysteriske,« siger han.

I EHS-foreningen er formand Ellen Wilbour Ohlsen bekymret over, at Sundhedsstyrelsen ikke anerkender medlemmernes problemer.

»Elektro Hyper Sensitivitet har meget store sociale konsekvenser, og nogle må flygte ud i naturen i forsøget på at undgå stråling. Den manglende forståelse blandt læger og i det sociale system er det største problem for vores medlemmer. Nogle ryger helt ud af systemet og står uden indtægt,« siger hun.

Netop den manglende opbakning kan i sidste ende forværre patientens situation, mener John Jalving.

»Problemet er, at de ikke får nogen hjælp fra systemet og derfor prøver sig frem med naturmedicin og kosttilskud, selv om det ikke har nogen gang på jord, at den slags skulle hjælpe,« siger han.

Ud af byen

Selv om den martsgrå himmel har overmandet solen, er lyset slukket i stuen i Højbjerg. Inge-Lis Marchant er ikke kun overfølsom over for mikrobølger, men også for strøm.

Hun holder så vidt muligt en sikkerhedsafstand på 1,5 meter fra stikkontakter og ledninger i væggen, forklarer hun, mens hun stiller vandkanden fra sig på sofabordet og sætter sig i den orangerøde, plyssede hjørnesofa.

»Det er rørt vand. Det er sundere og nemmere at drikke,« siger hun og smiler, så det mørke brillestel vipper på næsen. Det var egentlig hendes behandler, der havde sådan en kande, da han for 15 år siden blev syg af kviksølvforgiftning. Men nu har Inge-Lis Marchant den også. »Det er nok bedre end københavnervand,« siger hun og griner.

Efter 30 år i Grenå besluttede hun og hendes mand at flytte væk fra byen og mobilmasterne. På det tidspunkt kunne hun knap nok få dagligdagen til at hænge sammen.

»Jeg havde altid sagt, at jeg aldrig ville flytte, fordi jeg var så glad for mit hus, men lige pludselig havde det ingen betydning,« siger hun.

Det viste sig dog hurtigt, at det ikke var nemt at finde et hus uden nærliggende master. I et forsøg på at reducere strålingen og sine symptomer købte Inge-Lis Marchant en baldakin af tætvevede sølvtråde, som hun kunne sove under, og hun tapede sølvgardiner op over vinduerne på den side af huset, som vendte ud mod masten. Sølvtrådene isolerede mod mikrobølgerne og hjalp midlertidigt på hendes søvnproblemer. Men det var ikke nok i længden, og hun fik det værre.

»Jeg havde det som om nogen havde trukket en dyne ned over hovedet på mig. Jeg var utilpas og meget træt, men jeg kunne ikke sove,« siger hun.

Diagnoserne har magten

Inge-Lis Marchant stoppede med at spise. Hun blev trist og orkede ikke at lave de ting, hun plejede. Ikke engang golf kunne hun komme af sted til, selv om hun havde været glad for at spille med sine veninder. Lægen var meget forstående, men mente ikke, at han kunne hjælpe hende, og til sidst flyttede hun ud i sommerhuset.

Det hjalp. Fire en halv uge senere kunne hun sove igen, men al kontakt til omverdenen gik gennem hendes mand, der også kom med mad til hende. Selv turde hun ikke tage tilbage til byen.

Inge-Lis Marchants familie og venner bakkede hende op, da hun gjorde klart, at hun var el-allergiker. Men sådan går det ikke for alle. I et samfund, hvor lægevidenskabens diagnoseapparat er afgørende for, at vi bliver anerkendt som syge, er der nemlig ikke megen forståelse for mennesker, som falder uden for systemet, forklarer professor i psykologi Svend Brinkmann, der forsker i diagnoser ved Aalborg Universitet.

»En diagnose er mere eller mindre en garanti for at blive taget alvorligt. Det er jo de lidelser, vi har valgt at sige er sygdomme. Alle de funktionelle lidelser, der ligger i gråzonen mellem de somatiske og de psykiatriske lidelser, kan videnskaben ikke påvise. Det betyder, at de personer, der for eksempel oplever elektromagnetiske felter som årsagen til deres symptomer, ikke kan bruge det anerkendelsesværdige sprog, som består af diagnoser, og det kan godt føles krænkende,« siger han.

Ud over den sociale kamp for anerkendelse befinder el-overfølsomme sig også i en økonomisk klemme. Uden en diagnose i hånden kan de ikke blive anerkendt i det sociale system, forklarer

professor i sociologi ved Copenhagen Business School (CBS) Nanna Mik-Meyer, der har forsket i diffuse diagnoser.

»Socialrådgiveren kan ikke give særlige ydelser eller behandling, fordi borgeren på papiret ikke fejler noget,« siger hun, men påpeger samtidig, at det netop er sikkerheden i sundhedssystemet. »Det er jo fornuftigt nok, at borgerne ikke kan diagnosticere sig selv. Men hvis du for eksempel er blevet så syg, at du ikke længere kan arbejde, er en diagnose afgørende for, om du kan få sygedagpenge, eller om du ryger på kontanthjælp, hvilket i sidste ende kan betyde, at du bliver nødt til at sælge alt, hvad du ejer,« siger Nanna Mik-Meyer.

Eksklusionen fra det sociale system og fællesskabet rammer de el-overfølsomme hårdt, fordi sygdommen bliver en del af deres identitet, forklarer Nanna Mik-Meyer. Hun peger på, at afvisningen fra det offentlige system kan have store konsekvenser for både samfundet og den syge.

»Hvis vi bare afskriver el-overfølsomhed uden at gå i dialog, så bliver problemet i hvert fald ikke mindre. De her mennesker melder sig jo ind i f.eks. patientforeninger, så de kan få forståelse for deres sygdomssituation, også selv om lægerne dybest set mener, de ikke fejler noget,« siger hun.

Ifølge Svend Brinkmann er det primære problem for el-overfølsomme og andre med funktionelle lidelser, at vi har opbygget et system, hvor lidelsen kun er legitim, hvis den kan diagnosticeres.

»Det er et udtryk for individers afmagt. Når de ikke ved, hvordan de skal fortolke deres liv og deres situation, så vil de selvfølgelig gerne have en forklaring, der betjener sig af det mest magtfulde og legitimerende sprog, og det er i øjeblikket diagnoserne,« siger han.

Inge-Lis Marchant har hentet et apparat, der ligner en grå mursten med et grønt sejl i enden.

»Det er en højfrekvensmåler, den har jeg med over alt. Hvis der er meget stråling, lyder den ligesom et maskingevær: Dadadadada!« siger hun. Hun peger på en lang række af nuller på displayet. Der er ingen stråler i deres nye hjem. Det var kravet, da Inge-Lis Marchant og hendes mand skulle købe hus, og derfor tog det næsten et år, inden de i 2010 fandt huset i Høbjerg.

Isolation

I dag kan hun sove om natten, men hun får det stadig dårligt, hvis hun kommer i nærheden af mobiltelefoner eller andre trådløse apparater. Derfor holder hun sig som regel til Netto, når hun skal ud og købe ind. Den lokale Kvickly har nemlig en mast placeret på taget, og sådan er det mange steder.

»Jeg har kørt hele Grenå tynd for at finde ud af, hvor jeg vil handle, og hvor jeg ikke vil handle,« siger hun og fortæller, at måleren også er med, når hun besøger sine golfveninder.

»Så kan jeg sige, her kan vi godt sidde, men ikke der, for så får jeg det skidt,« siger hun. Hun har accepteret, at hendes liv er begrænset af el-overfølsomhed, men hun forsøger at få det bedste ud af det.

»Jeg prøver at hjælpe andre, men jeg kan jo sige, hvad jeg vil. Ingen tager det seriøst, hvad alle de her apparater og nyopfindelser gør ved os, før de selv bliver ramt,« siger hun.

SYGDOMME ELEKTRONIK

El-overfølsomhed

EHS er en forkortelse for Elektro Hyper Sensitivitet og kaldes ofte el-overfølsomhed. Personer med EHS reagerer med forskellige symptomer i forbindelse med ophold i nærheden af udstyr, der afgiver elektromagnetisk stråling, også omtalt som elektromagnetiske felter.

Europarådet vedtog i maj 2011 resolution 1815 om radiofrekvent stråling fra trådløs telekommunikationsteknologi. Resolutionen anbefaler, at medlemslandene reducerer eksponeringen for elektromagnetiske felter og især eksponeringen af børn og unge. I flere europæiske lande er der allerede taget forholdsregler i forhold til mobilstråling.

- Italiens sundhedsmyndigheder melder ud, at forsigtighedsprincippet bør gøres gældende i forhold til børn. Der opfordres til, at børn kun bruger mobiltelefon, når det er virkelig nødvendigt.
- Engelske sundhedsmyndigheder råder til, at børn og unge under 16 år kun bruger mobiltelefoner, hvis det er højest nødvendigt.
- Frankrig har på grund af stråling forbudt mobiltelefoner i landets skoler.
- Finske strålingsmyndigheder råder til, at børns brug af mobiltelefoner begrænses.
- Tyske myndigheder fraråder brug af trådløse fastnettelefoner og trådløse routere.

Kilde: Helbredssikker telekommunikation og EHS Foreningen

Synes godt om 35 personer synes godt om dette. Vær den første blandt dine venner.

Kommentarer (2)

[🏠 Forsiden lige nu](#)

